

פניני הרמ"א

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תוכב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו - תצוה:

ועשית בגדי קודש. (כח. ב.), ברמב"ן כתב שהם ענינים נשגבים לכל פרטיהם, ועוד כתב שכאותם המלבושים לבשו המלכים בזמן נתינת התורה עיי"ש, וצריך ביאור דלכאורה טעמים סותרים מן הקצה אל הקצה? וגם גוף הטעם השני תמוה, וכי משום שכן לבשו המלכים בזמן מתן תורה יצטרכו הכהנים ללבוש כן לדורות, וכל שמחסר מבגדיו בשעת עבודה תהיה עבודתו פסולה? ואפשר לומר כי אמנם ודאי העיקר הוא שהבגדים רומזים על ענינים נשגבים וסודות כמש"כ הרמב"ן בתחלה, אלא שבהנהגת עוה"ז יש צורך לתלות ענינים רוחניים באחיזה גשמית איזו שהיא ובגדי כהונה נעשו הכלים לסודות אלה, ותלתה אותם התורה בבגדי כבוד החשובים ביותר בזמן נתינת התורה, וממילא נשאר כן לדורות שיצטרך הכהן לבגדים אלה מפני סודות הרוחניים שנתלו בהם.

ומזה נלמד לשמור על המסורת בעניני המלבושים והדומה, אע"פ שבסיבה הגלויה הונהג כן משום מצב הדורות הקודמים, לפי מנהג היהדות בעת ההיא, אבל כיון שדורות הקודמים היו להם כוונת עבודת ה' והכניסו זה בצורת הדברים של זמנם, כיון שאנו צריכים עדיין לעבודת ה' שלהם הרי היא תלויה וטמונה גם בצורת הדברים והכלים שלהם.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

***

קול רבינו - תצוה [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "כאשר צוה השם"

מתוך ספר בית אב שיחות החדש פרשת ויקהל פקודי - נאמר בשב"ק פרשת פקודי שנת תשע"ב לפ"ק ושייך גם לפרשתן

ציווי למושה, בשעת אמירה לבצלאל, בשעה שבצלאל בא לעשותו, בשעה שגמרו, בשעה

שואלים על שפרשת המשכן וכליו חזר ונאמר בתורה הרבה פעמים עם כל פרטיהם, הן בשעת

שמה בחן כל זה, כל זה למה ולא קצרה התורה כלל. וכן בסו"פ ויקהל חזר ונאמר בכל דבר ודבר כאשר צוה ד', ולא סגי שיאמר כן פעם אחת על הכל.

וברמב"ן (לו. ח.) מרומז שזה קאי על פנימיות המחשבה של העושים, ועוד פירושים נאמרו. אולם נראה שיש עוד יסוד גדול בכל אלה, דהקב"ה הסתכל בתורה וברא העולם, כדאיתא **במדרש** (בראשית רבה א, א) עפ"י הפסוק (משלי ח. ל.) ואהיה אצלו אמוץ. ובזהר אסתכל באורייתא וברא עלמא. ומבינים זה כפשוטו שהעולם נברא כפי מה שצריכים אותו לקיום התורה, ודאי כן הוא, אבל יותר מזה יש בו, כי העולם נברא ע"י התורה עצמה, וסימנא בעשרות מאמרות נברא (אבות פ"ה מ"א).

וכן כל פרט ופרט שנעשה בעולם והוייתו הוא ע"י התורה ופסוקיה ואותיותיה - הוא ואורייתא חד, הוא ודבורו חד (זוהר פרשת אחרי דף עג.).

וכל ציווי, הוא מש"כ בתורה, הוא עיקר העשייה, ובקיום המצוה נתקיים דיבורו ית"ש, דהיינו שזה המעשה היא גופא תלמוד תורה - זה הדבר, כאשר צוה ד' את משה, דבר המצווה הוא כמו כתיבת התורה.

וראיתי **בצדקת הצדיק** של רבי צדוק הכהן זצ"ל, כי מצוות ע"ה הם גולמים, ואילו מצוות ת"ח הם תורה. נמצא שגדלות המצוה לפי ציווי ופסוקי התורה שנאמרו אודותה, ולכן לא יפלא שמשכן אשר שוכן בה גילוי שכינה, מעלת המשכן לפי ריבוי פסוקי התורה היא.

ואיתא **במדרש תנחומא** (כי תשא אות י) כשצוה הקב"ה למשה לעשות משכן להשכין שכינתו ית"ש נבהל, איך יתכן זה אשר שמים ושמי שמים מלא כבודו ית', והוא יבנה לו בית להשרות שכינתו בו. וא"ל הקב"ה לא כמו שאתה חושב, אלא אתה בסממניך ואני בכבודי, פי' דבאמת שהאדם במצוותיו בקיומם משרה השכינה, והיינו ע"י עשיית רצונו ית"ש, ואמרו ז"ל (תנחומא פקודי אות א) שביהמ"ק שלמעלה מכון נגד ביהמ"ק של מטה, ושמענו ממרן (הגרי"ז מבריסק) זצ"ל לא שביהמ"ק נעמד כנגד ביהמ"ק של מעלה, אלא

להיפך שביהמ"ק שלמעלה נבנה ע"י ביהמ"ק שלמטה, ואע"פ שביהמ"ק של מטה עציו ואבניו נשרפו, אבל שלמעלה קיים ועובדים שם עבודה כידוע.

[ומה שאמרו שהקב"ה הראה למשה את כל המקדש, היינו שהראה לו ציורו, אבל ביהמ"ק שלמעלה הוא ע"י מעשה ישראל. והוא פי' "ומעשי ידינו כוננה עלינו - ואז - ומעשה ידינו כוננהו" שהוא בית המקדש שלמעלה].

ודבר נפלא איתא **בחובות הלכות** (שער חשבון הנפש פ"ג, החשבון הכ"א), דעיקר המצוות הוא הרוחניות והתורה שבמצוה, ומה שהוצרך הקב"ה לצוות על מעשה גשמי, כי האדם היותר צדיק גם כן יש בו גשם, ואי אפשר לו להיות עובד במחשבה לבד, והוצרך הקב"ה להעביד אותו גם כן בעבודה גשמית כדי שיוכל לעמוד בהשגתו שבלב ושבמחשבה שזוהי עיקר העבודה והמצוה עיי"ש.

ויעויין עוד **באגרות הרמב"ם** בפרקי הצלחה דברים נוראים בזה. ושם (בר"ה ואתה בהתקע שופר כו') עיי"ש בסוף העמוד, וז"ל: ואתה בהתקע שופר בראש השנה תקונו והכשרו הנה תהי' תנועתו כלה אבריך. ידיך פשוטות ללקוח השופר ואצבעותיך מקמצות להחזיק בו גרונך ולשונך, וכלי הקול משמשות בהנעים תקיעתו, תהינה אזניך קשובות ורגליך עומדות ועיניך עצומות ויתר חלקיך נרעדים וחרדים, וכן עשה הסוכה והלולב ונמשכי התורה והמתפלל יהיה פונה אל השי"ת, עומד על רגליו מתענג בלבו ובשפתיו ידיו פרושות וכלי דבורו הוגים מדברים ויתר חלקיו חרדים ונרעדים ולא יסיר מהנעים קולות רבים מתדבק בין עצמו מתחנן וכורע ומשתחוה ובוכה, לפי שהוא מלך גדול ונורא עד שימצא נפשו בין השכליים וכו' ע"כ, כן היתה הנהגת הרמב"ם בקיום המצוות והתפילה.

ובכל זה כאמור, כי לא רק בחפצא דשופר מתקיימת העבודה, אלא בעבודה הרוחנית, כאילו כותב עכשיו ספר תורה. ויעויין **בנפש החיים** (שער ד' פ"י ד"ה והענין וכו', ושם בפ"א בא"ד לזאת עיקר חיותם ואורם וקיומם של העולמות וכו') בזה.

עמדו בזה המפרשים, מאי קמ"ל? וי"ל דר"ל דלא
רק מלפני גשמיות של משה יצאו אלא תורת
מרע"ה הלך עמם.

[ובכלל זה מאמרם ז"ל (שבת דף סג.) העושה מצוה
כמאמרה אפילו הקב"ה גוזר גזירה הוא מבטלה.
היינו שבשעה שמקיים המצוה יודע שהוא קשור
למאמר המצוה ותורתה ככתוב בתורה והלכתה תורה
מן השמים, כאמור לעיל זוהי מצוה של תלמיד חכם].

והמחסר דין מהמצוה ח"ו כותב ס"ת פסול,
והלשמה דמצוה הוא הלשמה של הס"ת, כלל
הדברים שריבוי הכתובים בפרשת המשכן הוא
פנימיות המשכן, ושייך ע"ז מאמרם ז"ל (חגיגה דף
ט:) שאינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים
לשונה פרקו מאה ואחד. ומה יותר שיודע במדות
התורה בכלל, וענין המצוה שמקיים בפרט, בזה
תלוי חשיבות המצוה.

והוא מש"כ אח"כ בויקהל משה ללמד פרשת
המשכן כתוב "ויצאו מלפני משה" (לה. כ.), וכבר

קול רבינו – פרשת זכור [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "השקר של עמלק"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש פרשת בשלח מאמר י' – נאמר בשב"ק פרשת בשלח שנת תשע"ד לפ"ק]

עין החרב עושה מלחמה, אבל באמת האמונה בהשגחת הבורא ית"ש עושה את המלחמה.

וראיתי בשם הרמח"ל דיש שני עולמות, עולם של מציאות ועולם של אינו מציאות אלא מראית עין, ההשתדלות של האדם הוא באמת אינו המציאות, אלא המציאות הוא שהקב"ה עושה הכל. ויהושע עם החרב היה אי מציאות ולא הועיל כלום, וכמש"כ החובות הלכות (שער הבטחון פרק ד) שההשתדלות לא מוסיף ולא מגרע, אלא האמונה בהשגחת הבורא ית"ש, זהו עולם המציאות, האמונה בנס נסתר, ה"אינו מציאות" של החרב הוי הגלוי, ו"המציאות" והנסתר הוא ע"י משעבדים לבם לשמים, להאמין כי ד' בקרבנו.

...ואמונת התורה שכן הוא - קוב"ה ואורייתא חד (כדאייתא בזוהר) - זהו בן תורה ותורתו תורה, ומי שחסר לו באמונה זו אין תורתו תורה והוא נשאר מחוצה לה וחי באי מציאות, שאין לו קיום, וכמאמרם ז"ל (שבת שם) כמי שאין לו דרתא ותרעא לדרת עביד, דהיינו בהכנסו לתרעא בכל זאת הוא נמצא בחוץ.

והוא בהאמור (טו. כה.) "שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו", דאחר קרי"ס בהליכתם לקבל תורה למדם הקב"ה מהו תורה, כי אין הנהגת טבע אלא נסים נסתרים, שכן עושה הקב"ה, החרב בחוץ, אבל אין פעולתו כלום אלא האמונה שד' בקרבנו בנסים נסתרים.

ומיושב בזה מה שכאן כתב רש"י שעמלק בא על אמרם האם יש ד' בקרבנו, ואילו בגמרא בכורות (דף ה:) אמרו ויסעו מרפידים שרפו ידיהם מן התורה. ואמנם אין זה סתירה, כי היא היא, כי צריך שידע כל האדם שכל מה שידי עושים הוא בכח התורה, ואז תורתו תורה.

בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה (מכות דף כד.), אכן הוא בעקבתא דמשיחא בדורותינו, דרך בכח האמונה נוכל לעמוד. ובה הנסיון האחרון, מהו אמונה? הוא מה שכתב הרמב"ן בסוף פרשת בא להאמין כי אין טבע, כי טבע הוא נס נסתר הנהגתו של הקב"ה את העולם, והיא השגחה פרטית בחיי הכלל והפרט. וכתב הרמב"ן שם שמי שאינו מאמין בזה אין לו חלק בתורת משה. ומהו גדר תורת משה בזה?

הנה בסמיכות פרשת עמלק לאמרם היש ה' בקרבנו אם אין, פירש"י (שמות יז. ח.): "סמך פרשה זו למקרא זה לומר תמיד אני ביניכם ומזומן לכל צרכיכם ואתם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין, חייכם שהכלב בא ונושך אתכם ואתם צועקים לי ותדעו היכן אני משל לאדם שהרכיב בנו על כתפו ויצא לדרך היה אותו הבן רואה חפץ ואומר אבא טול חפץ זה ותן לי והוא נותן לו וכן שנייה וכן שלישית פגעו באדם אחד אמר לו אותו הבן ראית את אבא אמר לו אביו אינך יודע היכן אני השליכו מעליו ובא הכלב ונשכו" עכ"ל, וכבר ביארו המפרשים - ויעויין בהעמק דבר - שבודאי ראו הנסים הגלויים שחיו בהם במדבר, מן מים ובגדים, אלא שנסתפקו על נסים הנסתרים שהוא הטבע, אם הקב"ה משגיח על זה, וזו היה תורת עמלק אשר קרן', לומר על הכל מקרה הוא.

וצוה הקב"ה שילכו למלחמה נגד עמלק בחרב, וכן עשה יהושע. אולם איתא במשנה ראש השנה (דף כט.) שמושה נצטוה להרים ידיו לשמים, והיה אם העלה ידיו וגבר ישראל ואם הוריד וגבר עמלק, על זה איתא: "וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא לומר לך כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים ואם לאו היו נופלים". אולם אכתי מה ענין חרב לכאן - ויחלוש את עמלק לפי חרב? אלא להורות בא שלמראית

פניני הרמה

לפורים

מפניני רבינו:

ויהי באמרם אליו יום ויום ולא שמע אליהם וגו' (ג. ד.). בתרגום: "ארום חוי להון די להמן לא הוי סגיד על דהוי עבדיה דאזדבן ליה וכו' ולאנדרטא די דקים בדי" וכו', יל"ע דבשלמא שלא להשתחוות לצלם צריך למסור נפשו, אבל כלום לבלתי להשתחוות לעבד מותר להכניס עצמו לסכנה? ויש לפרש עפ"י מה דקיי"ל (גיטין דף מ.) דהמניח תפילין לעבדו או שממנהו אפוטרופוס עשאהו בן חורין, ומכל שכן כשמשתחוה לו, והרי המשחרר עבדו עובר בעשה (שם דף לח.), והיתה שעת גזירה, דיהרג ולא יעבור גם על עשה כדאיתא ברמב"ם (פ"ה יסוה"ת ה"ג), ולכן מסר נפשו על זה.

אלא שעדיין אין טעם זה מספיק דלכאורה להנאת עצמו עשה המן כן ולא להעביר על הדת? ונראה שיש לפרש עוד באופן אחר עפ"י ד הגמרא מגילה (דף י:) שהמן עשה עצמו ע"ז, ויעויין בגמרא סנהדרין (דף ס:) דדרשה דלא תשתחוה להם ולא תעבדם לאדם שכמותך היינו בקבל עליו באלהות, ואפשר דלא שייך לקבלו עליו באלהות אלא בבן חורין, אבל עבד השייך לאדונו לעשות בו כחפצו וכקנינו לא מהני קבלת אחרים להחשיבו באלהות, זולת אם רבו ג"כ משתחוה לו אז ממילא מהני גם קבלת אחרים ואז השתחווי' שלהם יחשב באסור אלוהות, וע"כ י"ל שמרדכי מסר נפשו ע"ז שלא להשתחוות לו כיון שע"ז ישתחרר ויועיל ההשתחווי' של שאר היהודים שיחול הלאו של קבלת אלוהות, נמצא ששפיר היה בזה משום יהרג ואל יעבור שלא ישתחרר, וינצלו כל ישראל מאיסור ע"ז.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

ויהי באמרם אליו יום יום. (ג. ד.). במדרש רבה (ז, י): "רבי יוחנן בשם רבי בנימין בר רבי לוי בניה של רחל נסן שוה וגדלתן שוה נסן שוה הדא הוא דכתיב ויהי כדברה אל

יוסף יום ויום וכאן כתיב ויהי כאמרם אליו יום ויום ולא שמע אליהם" ע"כ, נראה ביאור הדברים כי מדובר כאן בגדר נסיון, ואמנם יש בחינה של נסיון פעם אחד לעמוד בו, ויש בחינה של נסיון נמשך, ובזה כל שעומד בנסיון נתוסף לו נסיון יותר, כאמרם ע"ז במדרש (בראשית רבה נה, א) עה"פ והאלקים נסה את אברהם "נס להתנוסס, נסיון אחר נסיון", וכן ביארנו בפרשת שמות שאחר שהמילדות עמדו בנסיון "וייטב אלקים למילדות וירב העם" (שמות א. כ.), ולכאורה צ"ב מה טובה היא זו להם? אלא עכצ"ל שאמנם נתגדל הנסיון כדי שבעמדם בו יזכו יותר ויותן להם שכרם משלם, כדכתיב "ויהי כי יראו המילדות את האלוקים ויעש להם בתים" (שם כ"א), כי העמידה בנסיון התמידי הוא עיקר יר"ש שנאמר יראת ד' טהורה עומדת לעד, והוא שנאמר כאן כי נסיונו של בני רחל הוא בכך בנסיון יום יום לעמוד בו.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

ויבז בעיניו לשלח יד וכו' ויבקש המן להשמיד את כל היהודים וגו'. (ג.ו.), בגמרא מגילה (דף יב.): "שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה אמר להם אמרו אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו אמרו לו אמור אתה אמר להם מפני שהשתחוו לצלם כו' אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים עכ"ל, וצ"ב על ענין אמרו אתם שאמר רשב"י, הלא אם היו יודעים לא היו שואלים, וכיון שידעו מה לענות למה באמת שאלו? וצ"ל שאמנם חשבו שהטעם הוא משום הנאה מסעודת אחשורוש, אבל תמהו, שבשביל זה לבד לא יעלה על הדעת שיגזר עליהם שמד, וע"כ גילה להם רשב"י שנענשו כאן על עבודה זרה שעבדו בימי נבוכדנצר, וע"ז שפיר תמוה למה נענש אותו הדור דייקא ולא נענשו בשעתם, והוא ששאלו בתחילה מפני מה נתחייב אותו הדור, ונראה שרשב"י רצה ללמדם דתרוייהו איתא בזה, הן חטא עבודה זרה בזמן נבוכדנצר והן ההנאה של סעודת אחשורוש, וביאור הדבר שאמנם בשעתם עבדו עבודה זרה אבל הי' מאונס יראה ע"כ לא נענשו אז כי היה רק העדר קידוש ד', אבל כיון שעכשיו נהנו מסעודת אחשורוש, שזה בעצמו אינו חטא כל כך לגזור שמד אבל כיון שעכשיו לא היה אכפת להם ליהנות מע"ז בלי אונס אם כן חשודים הם גם לעבוד עבודה זרה בלא אונס והדרה עליהם התביעה מה שעבדו אז מיראה ולא מסרו נפשם אל קדוש ד', כי מי שאינו מקדש ד' עדיין לא נענש כ"כ, אבל ברגע שמסוגל ליהנות מהם שוב נתבע גם על העדר קידוש ד'.

והיא הערה נוראה כלפי הנהנים מן הציונים בימנו שע"ז מוכיחים שלא אכפת להם עוצם המרידה של הציונים ומדינתם כלפי שמיא, שוב נתעוררת התביעה

שבראשית הציונות לא יצאו נגדם במחאה בחרב וחנית, כמו שכתב הגה"ק רבי אלחנן וואסערמאן זצ"ל שזהו החטא שחטאו בשעתם ועי"ז נתקו מרבית העם מחיי התורה והמצוה.

ועוד יש להתבונן מזה שאילו אנשי שושן היו נזהרים מליהנות מן הסעודה עי"ז היו מצילים את כל ישראל מן הגזירה, וזהו כח המחאה של יחידם, ובאמת כן הי', ע"י שאנשי שושן עשו תשובה ניצל כלל ישראל בכל המדינות.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"ב)

ויבז בעיניו לשלח יד וכו' ויבקש המן להשמיד את כל היהודים וגו'. (ג. ו.), במדרש רבה (ז, י): "בזוי בן בזוי להלן כתיב ויבז עשו את הבכורה וכאן כתיב ויבז בעיניו", וצ"ב, ונראה הביאור עפ"מ ש"כ רש"י עה"פ ויבז עשיו (בראשית כה. לד.), שביזה עבודתו של מקום, והיינו שלא החשיב עבודתו של כהן, והנה המן היה נבזה בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו כי לא היה נחשב בעיניו כחו של צדיק אחד המוסר נפשו לעבודתו ית"ש, ואף שהגידו לא את עם מרדכי, ופירש הגר"א שהם הת"ח שבדור, והיינו שיש עוד צדיקים בדור, אבל אילו ידע האמת כמה גדול כחו של צדיק אחד המוסר נפשו על הקב"ה לא היה נבזה בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו, ובבחינה זו קראוהו במדרש בזו בן בזוי כמו ויבז עשיו את הבכורה.

ויש להתבונן מזה כמה גדול החיוב להכיר כחו של צדיק אמיתי אחד העובד את ד' ומוסר נפשו על קדושתו ית"ש, אפילו בדור שיש הרבה כאלה, מכל שכן בדור שיש רק יחידים, כי הזלזול בהם הוא ח"ו זלזול בעבודתו של מקום.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

* * *

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר 'עבודה שבלב'

(מתוך ספר בית אב שיחות לפורים)

העבודה שבלב שבכל מצוה, בזה לא שייך שיעור וגבול, ובה עיקר עלייתו של אדם בהתאם לתוספת השגותיו ודבקותו בהשי"ת באמת עמוק הלב מי ידענו, והיא "חכמת לב" האמורה במעשה משכן, כי אמנם גוף מעשה המלאכה אפשר שהיו ראויים

חלק המעשה של תורה יש לו שיעור, תרי"ג מצוות עם כל גזרות ומצוות דרבנן, ואפילו שיהיו כהררים התלויים בשערה סו"ס הם דבר קצוב וגבולי, וגם האדם ביכלתו לקיומן, הוא מוגבל, אבל הפנימיות שבתורה בה מתקשר האדם לעולם עליון היא

להעשות גם ע"י אחרים אומנים כמותו של בצלאל, אבל להיות בשעה העשייה בצל קל, ובלב כל חכם לב נתתי חכמה שתהיה הפנימיות שבמחשבה בשיעור היותר גדול, לזה נבחר בצלאל דוקא.

ונבחר אהליאב אתו, ככתוב ברש"י (שמות לה. לד.) לא ניכר שוע לפני דל, כי אכן בעולם המעשה יש ענין ליחוס ולעשיר, ומחויבים להתחשב בזה גם בהנהגה של תורה כדמצינו בסדר העליות של קריאת התורה ושאר עניני כבוד וסדר, כי כך סדרו של עולם, אבל כל זה רק מצד עולם המעשה והכלים, אבל לאשר הפנימיות שבלב לא ניכר שוע בפני דל, וכדמצינו מאמרם ז"ל "ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה" (פסחים דף נ.). ו"רחמנא ליבא בעי" (סנהדרין דף קו.), וע"כ במעשה המשכן שהיתה הבחירה לחכמי לב, בצלאל ואהליאב שוים, והוא שבביהמ"ק אין חולקים כבוד אלא כל הזריז נשכר וכולם שוים לטובה.

ולמה דוקא במעשה המשכן הקפידה התורה כ"כ על חכמת הלב והפנימיות? אפשר כיון שיסוד המשכן הוא ע"י עשיית מלאכה רבה ופרטי צורת הכלים שהם בחינה חיצונית [כאשר ביארנו בשיחה אחרת, שזהו עיקר כוונת המשכן והמקדש לקדש חומר עוה"ז], וכן בגדי כהונה נאמר בהן לכבוד ולתפארת, על כן הזהירה תורה שבמדה שגדולה המעשה ונופחה, כן צריך להשתדל שגם הפנימיות תהיה בתכלית השלמות והעליה, דאחרת נדמה כאדם קטן והמעיל גדול ממנו, מעין תחפושת פורים.

והקדימה התורה פרשת שמירת שבת למעשה המשכן ללמד בא שיש גבול ומעצור למעשה האדם, ויתכן שלמות ועליה בשביתה מן המלאכה ע"י התעצמות דבקות המחשבה וחיזוק האמונה שורש ברכה לכל המעשים, כי השבת היא מקור הברכה ולמדים מזה כי אין מעשה המשכן דוחה שבת.

ובמדרש רבה (שמות נ, ה): "דבר אחר, ויעש בצלאל, וכי בצלאל עשה לעצמו, שבכל דבר ודבר הוא אומר ויעש בצלאל, אלא על שנתן נפשו עליו ביותר, לא קפח הקדוש ברוך הוא שכרו ופרסמו הכתוב על כל דבר ודבר", פי' כי רוב בני אדם קוראים מסחרם על שמם, והוא מפני שמוסרים נפשם ע"ז וכל עמלם במסחרם, ורואים במסחרם

את עצמותם, כמו כן בצלאל שמסר נפשו לעבודתו ית"ש לעשות המשכן, ע"כ קראו הקב"ה על שמו.

ועוד שם במדרש (מט, א): "ויעשו כל חכם לב, הדא הוא דכתיב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. מים רבים, אלו העובדי כוכבים, שנאמר כהמות ימים יהמיון, ואם היו מתכנסין כל העובדי כוכבים לבטל את האהבה שבין הקדוש ברוך הוא לישראל לא היו יכולים, הוי: מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", כי חכמת לב הוא פנימיותו של אדם תשוקתו ואהבתו בשעת עשיית המצוה, זוהי הפנימיות של המלאכה והמעשה ובוזה נשלם רצונו ית"ש.

ונאמר ככל אשר צוה ד' את משה כן עשו בני ישראל את העבודה וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ד' את משה כן עשו ויברך אותם משה, וכבר ביארתי בבית אב עה"ת שיעור הפסוקים וכפלי הלשונות עפ"י מש"כ הרמב"ן (כה. ג.) שיעשו אותה לעבודת ד' במחשבה וכוונה נכונה, כי על כן שתי ראיות ראה משה הוא ראה שעשו כראוי את המלאכה כצורתה והוא ברוח קדשו ראה גם טוהר המחשבה ופנימיות חכמת לב בהן נעשתה העבודה, ודבר זה נרמז גם בברכה שברך אותם, כי הנצרך לנועם ד' שתשרה שכינה במעשה ידנו הם שני תנאים שמעשה ידנו כוונה עלינו ומעשי ידנו כווננהו.

וכתיב "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי ו. כג.), ובשפת אמת פי' כי כחה של המצוה היא התורה, והוא ענין נפלא ואמיתי, לא כדעת ההמון שלגבי עשיית המצווה התורה היא רק הכשר למעשה המצווה והמצוה בצורתה החיצונית כחה לעצמה, אבל אינו כן והוא להיפך, והמשל הוא האור והנר, הנר הוא הצורה של השלהבת, אבל כח המאיר הוא האור הטמון בצורת הנר, וגם לא תמיד תלוי בנופך כי יש נר גדול והאור בו עמום ויש נר קטן ואורו זך ובהיר מאד, כן הוא גדר התורה והמצוה, המצוה היא רק הצורה והכלי שאור התורה יזרח על ידו וכל כחה וחיבותה של המצוה הוא כה התורה ועמלה הקשור בזה, ובספה"ק צדקת הצדיק הגדיר הדברים ברורות, וז"ל המצות של הת"ח הם תורה, ומצוות עמי הארץ מצוות גולמות גרידא עכ"ל, ובוזה נבדלים בני אדם במצוותיהם, אם כי בצורת המצוה והלכתה שוים המה קטן כגדול הת"ח ושאינו ת"ח, ואעפ"כ לא קרב זה אל זה וגדלה של המצוה של

האחד לפי כחו בתורה ופנימיות מחשבתו בדבקות
נשמתו רוחו ונפשו.

ואמנם הצייר יכול לצייר את הנר אבל לא את האור,
יש נר מעושה אבל אין אור מעושה. אפשר לאדם
לכזב ולרמות את עצמו במעשה המצוה, אבל אינו
יכול לרמות עצמו בכח התורה של המצוה כי כח
התורה הוא הפנימיות האמיתית לבד.

וכבר הפליגו בספרים הקדושים כי שבימי פורים
מתגלה הפנימיות של האדם נכנס יין יצא סוד,
ואפשר שע"כ נוהגים לשנות המלבושים להורות
שכזב בחיצוניות אבל הפנימיות במקומה עומדת,
כן מורה מגילת אסתר כי כלל ישראל באותה שעה
לא טעו ברואה, הרי לכאורה היה להם לתלות את
כל הצרה במרדכי שגרם לרוגזו של המן באשר לא
רצה להשתחוות, אבל ישראל המאמינים שבאותו

הדור ידעו כי בשלהם הצרה הזאת כי לד' זו חטאנו
לו וקיימו מה שקבלו כבר בלב שלם מאהבת הנס
כדאיתא בגמרא שבת (דף פח.) שהדר קבלוהו שלא
בכפיה ונתגלה אז כחם הפנימי של כלל ישראל
באמונת התורה ואמונת חכמים והיה לבם לשמים.

והיא סגולת ימי פורים כאמור, שעם כל ההתהפכות
בחיצוניות ידע להבחין בין ארור המן לברוך מרדכי
ושלהבת קה תוקד בלבו כאמור אני ישנה ולבי ער.

הלא בפורים יכול הבן תורה לבחון את עצמו על
מהות עבודתו בכל השנה עד כמה זכה לחכמת לב,
מהי מדת הפנימיות שבעבודתו עד כמה היא עבודה
שבלב, כדאיתא בגמרא עירובין (דף סה:) בג' דברים
אדם ניכר, בכוסו בכיסו ובכעסו, בכוסו פירש"י אם
דעתו מיושבת עליו ביינו, והוא בכלל אמרם שם
נכנס יין יצא סוד.

צאתכם לשלום

ברכת צאתכם לשלום לכל בני קהלתינו הקדושה לרגל נסיעתם
לביתם למשך ימי בין הזמנים, ויה"ר שיזכו לברכות החג
והשפעותיה, ולקיים את מצותיה כתיקונם, ויחזרו ביתר שאת
לזמן הבא בעליה גדולה בתורה ויראה ומידות טובות בס"ד

* * *

נ.ב. גליון ה'פניני' לא יצא לאור עד לזמן קיץ הבעל"ט

המערכת

לשמחת שוחרי התורה די בכל אתר ואתר הננו להודיע שבס"ד ניתן להשיג
המהדורה החדשה של ההגדה הנפלא

הגדה של פסח "מבית אב"

מהדורת תשפ"א

ובו אוצר גדול פנינים ורעיונות בהלכה ובאגדה, וסיפורי צדיקים, ערוך ומסודר בצורה מכובדת
ונפלאה על סדר ההגדה

שנאמרו מפי הו"כ עט"ר רבינו הגדול

מרן ראש הישיבה שליט"א

שנתוספו בו דברים חדשים רבים על
המהדורא הישנה, וגם לקט הנהגות
ובירורי הלכה שקיבל ממסורת בית
אבותיו ושדן בספריו

להזמנות

באה"ק:

0548517390 •

בלונדון:

07875200332 •

07471353270 •

או בישיבה הרמה •

